

Finanční řízení pro nefinančníky

Bankovní produkty – 1. část

Ing. Jaroslava Syrovátková

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Bankovní produkty

Bankovní služby

- banky poskytují zákonem přesně vymezené služby
- podle rozvahy banky se člení na
 - aktivní
 - pasivní
 - neutrální (mimobilanční)

Bankovní produkty

Bankovní produkty se člení

- z hlediska funkce, jakou plní produkt pro klienta na:
 - bankovní finančně úvěrové produkty,
 - depozitní (vkladové) bankovní produkty,
 - platebně zúčtovací bankovní produkty.

Bankovní produkty

Aktivní bankovní produkty

- mají přímou vazbu na stranu aktiv bankovní bilance
- k jejich provádění banka používá vlastní kapitál, ale zejména cizí zdroje, které soustředila
- v těchto obchodech je banka v postavení věřitele

Bankovní produkty

- prodává při nich své dluhy, resp. směňuje je za různé pohledávky, které jí vznikají poskytováním úvěrů klientům - nakupuje nároky na plnění závazků klientů
 - v aktivních obchodech jsou nejvýznamnější úvěry klientům, úvěry jiným bankám a rovněž investice do cenných papírů
-

Bankovní produkty

Pasivní bankovní produkty

- souvisejí bezprostředně s položkami pasiv bankovní rozvahy
 - jejich obsahem je soustředování peněžních prostředků, které se uvolňují v důsledku časového nesouladu přílivu a odlivu peněžních příjmů ekonomických subjektů
 - prostřednictvím pasivních obchodů banka shromažďuje peněžní fondy potřebné k aktivním obchodům
-

Bankovní produkty

- banka je v postavení dlužníka, přijímá jejich vklady, směňuje za ně své vlastní závazky (např. vydáváním svých dluhopisů apod.)
 - objemově a významově nejvíce závažné jsou vklady nebankovních klientů, ale i vklady a úvěry od jiných bank
-

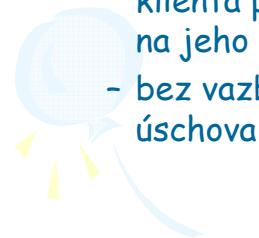

Bankovní produkty

Bankovní neutrální produkty

- nemají přímou vazbu na bankovní bilanci, banka při nich není ve věřitelském ani v dlužnickém postavení
 - zprostředkovaně však zpravidla mají určitý odvozený vliv na jednu či druhou stranu bankovní bilance:
 - zahrnují různé komisionářské služby (např. obstarání platebního příkazu, provedení inkasa pro klienty, koupě a prodej cenných papírů, úschova a správa CP, leasing a faktoring apod.)
-

Bankovní produkty

- mohou být spojeny s bilančními bankovními obchody (např. provedení platby z příkazu klienta předpokládá předchozí vklad příkazce na jeho bankovním účtu nebo čerpání úvěru);
 - bez vazby na bilanci je např. poradenství či úschova cenností
-
-

Bankovní produkty

Aktivní bankovní produkty

Aktivní obchody se člení z hlediska rozvahy i tvorby výnosů

Úvěr - časově omezené, úplatné přenechání peněz k volnému nebo smluvně vázanému použití;

- **Peněžní úvěry** - poskytnutí peněz;
 - Krátkodobé;
 - Dlouhodobé;
 - **Závazkové úvěry** - poskytnutí „dobrého jména banky“ (garance);
 - Akceptační úvěr;
 - Avalový úvěr;
 - Bankovní záruka.
-
-

Bankovní produkty

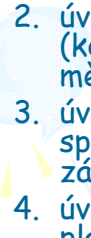

Peněžní úvěry

- se rozlišují dle způsobu úročení, splácení a jištění
 - způsob úročení:
 - fixní (pevná) úroková sazba
 - pohyblivá úroková sazba:
 - vázaná na referenční úrokovou sazbu
 - mění se v předem stanovených termínech
 - referenčními sazbami jsou obvykle tržní úrokové sazby typu PRIBOR (Prague Interbank Offered Rate), LIBOR, ... - tedy úrokové sazby z mezibankovního trhu v Londýně, Paříži, Frankfurtu či Praze
-
-

Bankovní produkty

Splácení peněžních úvěrů

1. úvěr je splatný najednou v době splatnosti, přičemž úroky jsou splatné vždy na konci sjednaných period;
 2. úvěr je splácen průběžně s přicházejícími platbami (kontokorentní úvěr), úroky jsou zúčtovány zpravidla měsíčně;
 3. úvěr je splácen v pravidelných stejně vysokých splátkách (konstantní úmor = jistina/počet splátek), zároveň se splátkami jsou splatné i úroky;
 4. úvěr je splácen konstantními (anuitními) platbami - platby jsou po celou dobu splácení ve stejné výši, mění se pouze jejich struktura z hlediska podílu úmoru a úroku;
-
-

Bankovní produkty

Zajištění úvěrů

- zajištění úvěrů = veškerá opatření prováděná bankou s cílem zajistit řádné splacení úvěru, včetně úroků
 - k nejdůležitějším nástrojům k zajištění úvěrů patří:
 - prověrka úvěrové způsobilosti (bonity) klienta
 - limitování výše úvěru pro jednotlivé klienty
 - diverzifikace rizika prostřednictvím konsorciálních úvěrů
 - kontrola úvěrového subjektu a objektu
 - zajišťovací instrumenty
-

Bankovní produkty

Ručení za úvěry

Ručení může být podle povahy (formy) zajištění:

- osobní - třetí osoba
 - věcné - nemovitosti, movité věci, práva
-

Bankovní produkt

Ručení vlastní směnkou

- Vlastní bianko směnka vystavena příjemcem úvěru ve prospěch banky a deponována u banky jako zajištění přijatého úvěru
 - Banka ji nedává do oběhu, využije ji v případě neplnění závazků; jinak vrací dlužníkovi
-

Bankovní produkt

Zástavní právo

- v případě, když dlužník řádně a včas nesplní své závazky vůči bance, má banka právo uspokojit své pohledávky vůči klientovi realizací (zpeněžením) zástavy
 - zástavní věřitel (banka) se nestává majitelem zástavy, ale má právo domáhat se uspokojení zástavy
-

Bankovní produkty

- zástavní smlouva musí obsahovat označení zástavy a zajišťované pohledávky - jedná se tedy o akcesorickou formu zajištění
- zástavní právo je vázané přímo na zástavě, jeho uplatnění se převádí na každého případného nabyvatele zástavy, jestliže o zástavním právu věděl nebo vědět musel

Bankovní produkty

- Požadavky na movité věci využívané jako zástavy:
 - relativně stabilní hodnota
 - možnost jednoznačné specifikace
 - možnost fyzického předání resp. disponování
 - snadná zpeněžitelnost (existence likvidního trhu)
- Možnosti použití movitých věcí jako zástavy:
 - Pohledávky vůči odběratelům
 - Skladové zásoby - skladní list (warrant)
 - Nakupované zboží - přepravní list, palubní list (konosament), nákladní list

Bankovní produkt

Členění peněžních úvěrů dle potřeb řízení úvěrů z hlediska banky (společných znaků):

- časové hledisko - krátkodobé, střednědobé, dlouhodobé
- zajištění úvěru - zajištěné, nezajištěné
- účel úvěru - investiční, výstavba nemovitosti, provozní, oběžný majetek
- metoda úvěrování - jednorázové, v tranších, variabilní čerpání v rámci úvěrového rámce
- metoda úvěrování - jednorázové, v tranších, variabilní čerpání v rámci úvěrového rámce
- měna
- příjemce úvěru - fyzické osoby, firemní, komunální, živnostníci
- poskytovatel úvěru (syndikované úvěry)

Bankovní produkty

Kontokorentní úvěr

- krátkodobý úvěr, který je poskytován na dobu 1 roku
- úvěr, který banka poskytuje v pohyblivé výši klientovi na jeho běžném účtu u banky
- maximální výše kontokorentního úvěru je dána dohodnutým úvěrovým rámcem, který určuje maximálně přípustný debet na kontokorentním účtu

Bankovní produkty

Výhody a nevýhody kontokorentního úvěru

Pro klienta:

- možnost čerpat pohotově podle momentální potřeby
- relativně vysoká cena:
 - úrok ze skutečně čerpaného úvěru
 - úvěrová provize za pohotovostní prostředky
 - sankční poplatek, vedení účtu

Pro banky:

- možnost využívání kreditních zůstatků na účtu;
 - riziko nevyužití úvěrových zdrojů;
 - vyšší příjem
-

Bankovní produkty

Eskontní úvěr

- v případě, že směnka nebude splacena směnečníkem, povinnost splácet přináleží subjektu, který o eskont směnky požádal
 - alternativou pro zahraniční obchod je negociační úvěr
-

Bankovní produkty

Výhody a nevýhody eskontního úvěru

• Pro klienta:

- Rychlost - cena - bez dodatečné záruky

• Pro banky:

- Nižší riziko splácení- úrokový výnos
 - Možnost reeskontu u ČNB
-

Bankovní produkty

Lombardní úvěr

- nejstarší typ krátkodobého úvěru, který je poskytován bance ČNB
 - úvěr zajišťovaný zástavou movité věci nebo práva (ručení zástavou)
 - znějící na fixní částku a pevnou lhůtu splatnosti
 - druhy lombardních úvěrů:
 - lombard cenných papírů (cenné papíry)
 - směnečný lombard (obchodní směnka)
 - zbožní lombard
 - úvěr proti zastavení práva (pohledávka, licence)
-

Bankovní produkty

Dlouhodobé a střednědobé úvěry

mohou být poskytované fyzickým osobám nebo podnikatelským subjektům - odlišný přístup a postup.

Bankovní produkty

Úvěry poskytované fyzickým osobám:

- zdrojem splácení úvěrů je běžný příjem klienta, který nesouvisí s pořizovaným předmětem
 - určen na nákup spotřebních předmětů
- průměrná výše úvěrů je nižší
- splácené anuitním způsobem - ve vyměřené platbě obsažena splátka i úrok
- méně kvalitní informace o žadateli se promítají do výše úrokové sazby
- osobitné postavení má hypoteční úvěr

Bankovní produkty

Úvěry poskytované podnikatelským subjektům

Jsou poskytovány na různé účely:

- investiční úvěr (i hypoteční)
- emisní půjčky - odkup dluhopisů
- sanační úvěr - záchranné financování

Bankovní produkty

Hypoteční úvěr

- poskytuje se na:
 - financování koupě nemovitosti
 - financování výstavby nemovitosti
 - financování rekonstrukce
 - vypořádání spoluvlastnických a dědických nároků

Bankovní produkty

- Jako zástava slouží:
 - stavební pozemek
 - bytový (nájemní) dům
 - byt ve vlastnictví občana
- Státní podpora pro fyzické osoby:
 - příspěvek (resp. dotace) ke snížení měsíční anuity (úroků)
 - odečet úroků ze základu daně z příjmů fyzických osob

Bankovní produkty

Pasivní bankovní produkty

- Získávání zdrojů financování:
 - příjem vkladů - depozitní bankovní produkty, zpravidla krátkodobé
 - emise dluhopisů - dlouhodobé cenné papíry emitované na kapitálovém trhu
 - speciální produkty - snaha získat dlouhodobé zdroje (např. stavební spoření)

Bankovní produkty

Běžný účet

- základní produkt, tzv. absolutní bankovní obchod, který se řídí obchodním zákoníkem nezávisle na tom, jestli je poskytován právnickým nebo fyzickým osobám
 - účet jako účet platebního styku
- chronologicky vedený záznam o vzájemných peněžních pohledávkách a závazcích mezi klientem a bankou
- vzniká na základě smlouvy o běžném účtu, která má pevně dané náležitosti (datum vzniku, měnu, podmínky disponování, úročení, ceník, způsob podávání zpráv, vypovězení smlouvy), podpisový vzor (individuální, kolektivní)

Bankovní produkty

Vklady na viděnou (vista vklady)

- vklady na běžných účtech klientů
 - okamžitě splatné kdykoli bez výpovědní lhůty
 - určeno k provádění bezhotovostního platebního styku

Bankovní produkty

Termínované vklady (termínované účty)

- klient ukládá prostředky (zpravidla vyšší částky) na pevně stanovenou dobu a pevně sjednaný úrok
 - vyšší úročení jako odměna za „zřeknutí se disponování s prostředky“
 - z hlediska banky:
 - levný zdroj refinancování aktivních bankovních obchodů - úrokové sazby nejsou citlivé na změny tržních úrokových sazeb
 - podléhají pojištění a tvorbě PMR
 - banky mohou profitovat i na tom, že při provádění platebního styku připisují prostředky na účty příjemců s určitým zpožděním
-

Bankovní produkty

Dle způsobu časového omezení dispozice s vkladem se rozlišují dva druhy termínovaných vkladů:

- vklady na pevnou lhůtu - termínované vklady deponované v bance na předem pevně sjednanou lhůtu (od jednoho týdne po několik měsíců, termín splatnosti může být sjednán i na přesně vymezený den)
 - revolvingové termínové vklady
 - vklady s výpovědní lhůtou - představují termínované vklady, u nichž je disponování omezeno předem sjednanou výpovědní lhůtou
-

Bankovní produkty

Úrokové sazby z termínovaných vkladů jsou tím vyšší, čím větší je výše vkladu a čím delší je doba splatnosti

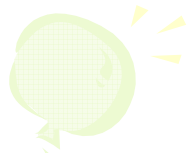
- rychleji a těsněji se přizpůsobují vývoji tržní úrokové míry, než je tomu u úsporných vkladů
 - úroková sazba je u vkladů na pevnou (a zejména krátkodobou) lhůtu většinou stanovena fixně pro celou dobu splatnosti, u vkladů s výpovědní lhůtou se většinou mění během trvání vkladu
-

Bankovní produkty

Z hlediska banky:

- delší a pevně stanovená doba splatnosti, tj. disponování s uloženými prostředky
 - nižší pracnost
 - podléhají pojištění a tvorbě PMR
-

Bankovní produkty

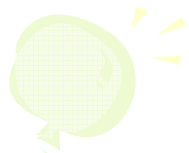
Úsporné vklady

- vklady na úsporných vkladových účtech, proti kterým je bankou vystaven doklad, nejčastěji ve formě vkladní knížky
- dispozice s vkladem je možná pouze proti předložení tohoto dokladu
- pouze neanonymní, nelze provádět platby
- různé způsoby úročení - výherní, s výpovědní lhůtou, dle výše vkladu a doby vázanosti (pro děti a studenty) - např. u Poštovní spořitelny

Bankovní produkty

- úrokové sazby z úsporných vkladů jsou zpravidla pod úrovní srovnatelných termínovaných depozit
 - vyplývá to částečně z větší pracnosti a tudíž pro banku znamenají i vyšší náklady
- citlivost úrokových sazeb na změny v tržní úrokové míře bývá nižší než u termínovaných depozit

Bankovní produkty

- výpočty spoření závisí na délce spoření a momentu ukládání úspor (předpoklad: pravidelné ukládání pevně dané sumy)
 - krátkodobé: doba, po kterou se spoří je rovna právě jednomu úrokovému období, na jehož konci se připsá úrok z úložek
 - dlouhodobé: spoření po dobu několika úrokových období, úrok z úložky je připsán na konci období a v dalším období znovu úročen

Bankovní produkty

Vkladové produkty

- vkladové listy - cenné papíry na pevnou částku splatné k určitému datu
- depozitní směnky - finanční směnky vydávané s diskontem na vyšší objemy peněz
 - depozitní směnky nabízené bankami jsou vlastní směnky vystavené ve prospěch klienta
 - klient získává směnku proti složení směnečné částky (popř. její diskontované výše) bance

